มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

THAI COMMUNITY PRODUCT STANDARD

มผช.๑๑๐๔/๒๕๕๕

เสื้อภูไท

BLOUSES OR SHIRTS, POO-TAI STYLE

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรม

ICS 61.020 ISBN 978-616-231-337-0

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
เสื้อภูไท

มผช.๑๑๐๔/๒๕๕๕

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ ๖ กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๒๐๒-๓๓๖๓-๔

ประกาศสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
ฉบับที่ ๑๗๒๗ (พ.ศ. ๒๕๕๔)
เรื่อง ยกเลิกและกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
เสื้อภูไท

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เสื้อภูไท มาตรฐานเลขที่ มผช.๑๑๐๔/๒๕๔๘ และคณะอนุกรรมการพิจารณามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คณะที่ ๒ มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๙-๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ยกเลิกมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เสื้อภูไท มาตรฐานเลขที่ มผช. ๘๓๙/๒๕๔๘ และกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เสื้อภูไท ขึ้นใหม่

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจึงออกประกาศยกเลิกประกาศสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ฉบับที่ ๑๑๒๓ (พ.ศ.๒๕๔๘) ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ และออกประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เสื้อภูไท มาตรฐานเลขที่ มผช.๑๑๐๔/๒๕๕๕ ขึ้นใหม่ ดังมีรายละเอียดต่อท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้นับแต่วันที่ประกาศ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

นายณัฐพล ณัฏฐสมบูรณ์
เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
เสื้อภูไท

๑. ขอบข่าย

๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมเฉพาะเสื้อภูไทหญิงและเสื้อภูไทชายที่ตัดเย็บจากผ้าทอมือลายขัด ซึ่งใช้เส้นด้ายที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติ เส้นใยประดิษฐ์ และเส้นใยผสม

๒. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

๒.๑ เสื้อภูไทหญิงแบบดั้งเดิม หมายถึง เสื้อสำหรับผู้หญิงชาวภูไท มีสีน้ำเงินเข้มหรือสีกรมท่าถึงสีดำ ลักษณะเป็นเสื้อตัวหลวม คอกลมหรือคอตั้ง ผ่าหน้า แขนสี่ส่วนหรือแขนยาว ความยาวเสื้อระดับสะโพก บริเวณคอเสื้อ สาบเสื้อ และชายเสื้อขลิบด้วยแถบผ้าสีแดงหรือแถบผ้าทอลายต่าง ๆ เช่น ลายขอเกี่ยว (ขอก่าย) ใช้กระดุมเหรียญสตางค์หรือกระดุมเงินเป็นวัสดุเกาะเกี่ยว ดังตัวอย่างรูปที่ ๑

๒.๒ เสื้อภูไทหญิงแบบสมัยนิยม หมายถึง เสื้อภูไทหญิงแบบดั้งเดิมที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่า เช่น เป็นเสื้อเข้ารูป แขนสั้น ด้านล่างซ้ายและขวามีกระเป๋าปะด้านละ ๑ ใบ การปักหรือตกแต่งให้สวยงามด้วยด้ายปักหรือแถบผ้าสีต่าง ๆ และใช้กระดุมทำด้วยวัสดุอื่นเป็นวัสดุเกาะเกี่ยว ดังตัวอย่างรูปที่ ๒

๒.๓ เสื้อภูไทชายแบบดั้งเดิม หมายถึง เสื้อสำหรับผู้ชายชาวภูไท มีสีน้ำเงินเข้มหรือสีกรมท่าถึงสีดำ ลักษณะเป็นเสื้อตัวหลวม คอกลมหรือคอตั้ง ผ่าหน้า แขนสั้นหรือแขนยาว ความยาวเสื้อระดับสะโพก บริเวณคอเสื้อ สาบเสื้อ และชายเสื้อขลิบด้วยแถบผ้าสีแดงหรือแถบผ้าทอลายต่าง ๆ เช่น ลายขอเกี่ยว ด้านบนซ้ายของตัวเสื้อมีกระเป๋าปะ ๑ ใบ และด้านล่างซ้ายและขวามีกระเป๋าปะด้านละ ๑ ใบ ใช้แถบผ้าสำหรับผูกหรือกระดุมเหรียญสตางค์หรือกระดุมเงินเป็นวัสดุเกาะเกี่ยว ดังตัวอย่างรูปที่ ๓

๒.๔ เสื้อภูไทชายแบบสมัยนิยม หมายถึง เสื้อภูไทชายแบบดั้งเดิมที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่า เช่น เป็นเสื้อคอเชิ้ต ด้านบนซ้ายของตัวเสื้อไม่มีกระเป๋าหรือมีกระเป๋าเจาะ ๑ ใบ การปักหรือตกแต่งให้สวยงามด้วยด้ายปักหรือแถบผ้าสีต่าง ๆ และใช้กระดุมทำด้วยวัสดุอื่นเป็นวัสดุเกาะเกี่ยว

๒.๕ ชาวภูไท หมายถึง ชนเผ่าหนึ่งที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัจจุบันอาศัยอยู่ในจังหวัดสกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร ดังตัวอย่างรูปที่ ๔

๒.๖ เส้นใยธรรมชาติ (natural fibres) หมายถึง เส้นใยที่มาจากพืช เช่น ฝ้าย ลินิน และเส้นใยที่มาจากสัตว์ เช่น ขนสัตว์ ไหม

๒.๗ เส้นใยประดิษฐ์ (man-made fibres) หมายถึง เส้นใยสังเคราะห์ (synthetic fibres) เช่น ไนลอน พอลิเอสเทอร์ อะคริลิก และเส้นใยกึ่งสังเคราะห์ (regenerated fibres) เช่น แอซีเทต วิสโคส (เรยอน)

๒.๘ เส้นใยผสม หมายถึง เส้นใยตั้งแต่ ๒ ชนิดขึ้นไปผสมกัน โดยอาจเป็นเส้นใยธรรมชาติผสมกับเส้นใยธรรมชาติ เส้นใยธรรมชาติผสมกับเส้นใยประดิษฐ์ หรือเส้นใยประดิษฐ์ผสมกับเส้นใยประดิษฐ์ เช่น ฝ้ายผสมกับไหม ฝ้ายผสมพอลิเอสเทอร์ วิสโคสผสมพอลิเอสเทอร์

๒.๙ ความกว้างไหล่เสื้อ หมายถึง ความกว้างที่วัดจากตะเข็บวงแขนด้านบนของด้านหลังตัวเสื้อจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่ง

๒.๑๐ รอบอกเสื้อ หมายถึง ความกว้างที่วัดจากตะเข็บข้างที่อยู่ห่างจากจุดตัดใต้วงแขนลงมา ๒.๕ เซนติเมตร ด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่ง แล้วคูณด้วย ๒

๒.๑๑ ความยาวเสื้อ หมายถึง ความยาวที่วัดจากกึ่งกลางคอด้านหลังจนถึงชายเสื้อ

รูปที่ ๑ ตัวอย่างเสื้อภูไทหญิงแบบดั้งเดิม
(ข้อ ๒.๑)

รูปที่ ๒ ตัวอย่างเสื้อภูไทหญิงแบบสมัยนิยม
(ข้อ ๒.๒)

รูปที่ ๓ ตัวอย่างเสื้อภูไทชายแบบดั้งเดิม
(ข้อ ๒.๓)

รูปที่ ๔ ตัวอย่างเสื้อภูไทชายแบบสมัยนิยม
(ข้อ ๒.๔)

๓. ประเภทและแบบ

๓.๑ เสื้อภูไท แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๓.๑.๑ เสื้อภูไทหญิง

๓.๑.๒ เสื้อภูไทชาย

๓.๒ เสื้อภูไทแต่ละประเภท แบ่งออกเป็น ๒ แบบ คือ

๓.๒.๑ แบบดั้งเดิม

๓.๒.๒ แบบสมัยนิยม

๔. มิติ

๔.๑ ความกว้างไหล่เสื้อ รอบอกเสื้อ และความยาวเสื้อ

ให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ที่ฉลาก โดยมีเกณฑ์ความคลาดเคลื่อน ± ๒ เซนติเมตร

การทดสอบให้ใช้อุปกรณ์วัดที่มีความละเอียดไม่น้อยกว่า ๑ มิลลิเมตร หรือ ๑ ส่วน ๘ นิ้ว

๕. คุณลักษณะที่ต้องการ

๕.๑ ลักษณะทั่วไป

ต้องสะอาด เรียบร้อย ประณีต สวยงาม ตัวเสื้อต้องใช้ผ้าตามแนวเส้นด้ายยืนและไม่มีข้อบกพร่องหรือตำหนิที่มีผลต่อการใช้งาน เช่น รู ด้ายขาด รอยแยก ด่าง เปรอะเปื้อน

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๕.๒ เอกลักษณ์ ต้องมีลักษณะเฉพาะของเสื้อภูไท ดังนี้

๕.๒.๑ เสื้อภูไทหญิงแบบดั้งเดิม

มีสีน้ำเงินเข้มหรือสีกรมท่าถึงสีดำ ลักษณะเป็นเสื้อตัวหลวม คอกลมหรือคอตั้ง ผ่าหน้า แขนสี่ส่วนหรือแขนยาว ความยาวเสื้อระดับสะโพก บริเวณคอเสื้อ สาบเสื้อ และชายเสื้อขลิบด้วยแถบผ้าสีแดงหรือแถบผ้าทอลายต่าง ๆ เช่น ลายขอเกี่ยว ใช้กระดุมเงินหรือกระดุมเหรียญสตางค์เป็นวัสดุเกาะเกี่ยว

๕.๒.๒ เสื้อภูไทหญิงแบบสมัยนิยม เสื้อภูไทหญิงแบบดั้งเดิมที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่า เช่น เป็นเสื้อเข้ารูป แขนสั้น ด้านล่างซ้ายและขวามีกระเป๋าปะด้านละ ๑ ใบ การปักหรือตกแต่งให้สวยงามด้วยด้ายปักหรือผ้าสีต่าง ๆ และใช้กระดุมด้วยวัสดุอื่นเป็นวัสดุเกาะเกี่ยว

๕.๒.๓ เสื้อภูไทชายแบบดั้งเดิม

มีสีน้ำเงินเข้มหรือสีกรมท่าถึงสีดำ ลักษณะเป็นเสื้อตัวหลวม คอกลมหรือคอตั้ง ผ่าหน้า แขนสั้นหรือแขนยาว ความยาวเสื้อระดับสะโพก บริเวณคอเสื้อ สาบเสื้อ และชายเสื้อขลิบด้วยแถบผ้าสีแดงหรือแถบผ้าทอลายต่าง ๆ เช่น ลายขอเกี่ยว ด้านบนซ้ายของตัวเสื้อมีกระเป๋าปะ ๑ ใบ และด้านล่างซ้ายและขวามีกระเป๋าปะด้านละ ๑ ใบ ใช้แถบผ้าสำหรับผูกหรือกระดุมเงินหรือกระดุมเหรียญสตางค์เป็นวัสดุเกาะเกี่ยว

๕.๒.๔ เสื้อภูไทชายแบบสมัยนิยม เสื้อภูไทแบบดั้งเดิมที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่า เช่น เป็นเสื้อคอเชิ้ต ด้านบนซ้ายของตัวเสื้อไม่มีกระเป๋าหรือมีกระเป๋าเจาะ ๑ ใบ การปักหรือตกแต่งให้สวยงามด้วยด้ายปักหรือแถบผ้าสีต่าง ๆ และใช้กระดุมทำด้วยวัสดุอื่นเป็นวัสดุเกาะเกี่ยว

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๕.๓ การเย็บ

๕.๓.๑ ตะเข็บส่วนต่าง ๆ ต้องเรียบร้อย แน่น ไม่หลุดลุ่ยง่าย ฝีเข็มสม่ำเสมอทั้งด้านนอกและด้านในตัวเสื้อผ้าชิ่น และกางเกง ไม่ตึงหรือรั้ง และไม่น้อยกว่า ๔๐ ฝีเข็มต่อความยาว ๑๐ เซนติเมตร กรณีเย็บด้วยมือต้องไม่น้อยกว่า ๓๔ ฝีเข็มต่อความยาว ๑๐ เซนติเมตร และรอบวงแขนต้องเย็บตะเข็บคู่หรือแบบเข้าถ้ำหรือแบบล้มตะเข็บ

๕.๓.๒ กรณีที่มีการติดกระดุมหรือวัสดุเกาะเกี่ยว ต้องประณีต เรียบร้อย ติดแน่น และเหมาะสมกับแบบและเนื้อผ้า กรณีเป็นโลหะต้องไม่มีสนิม

๕.๓.๓ กรณีที่มีการปักหรือตกแต่งด้วยวัสดุอื่น ต้องประณีต สวยงาม ติดแน่น และเหมาะสมกับเนื้อผ้า

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจและการวัด

๕.๔ ชนิดเส้นใยของผ้าทอที่ใช้

ต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ที่ฉลาก

การทดสอบให้ปฏิบัติตามข้อ ๙.๒

๕.๕ ความเป็นกรด-ด่าง

ต้องอยู่ระหว่าง ๕.๐ ถึง ๗.๕

การทดสอบให้ปฏิบัติตาม ISO 3071

๕.๖ สีเอโซที่ให้แอโรแมติกแอมีน ๒๔ ตัว (รายละเอียดดังในภาคผนวก ก.) (ยกเว้นสีย้อมธรรมชาติ)

ต้องไม่เกิน ๓๐ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม

การทดสอบให้ปฏิบัติตาม EN 14362 Part 1 และ EN 14362 Part 2

๕.๗ การเปลี่ยนแปลงขนาดภายหลังการซักและทำให้แห้ง (ยกเว้นกรณีบุผ้ากาว)

ต้องไม่เกินร้อยละ ๕

การทดสอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอ เล่ม ๒๑ การเปลี่ยนแปลงขนาดภายหลังการซักและทำให้แห้ง มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๒๑ ซักโดยใช้เครื่องซักผ้าแบบ ก. (เครื่องซักผ้าแบบบรรจุด้านหน้า) เลขที่วิธีทดสอบเทียบเท่าการซักด้วยมือ และทำให้แห้งโดยวิธีแขวนราว

๕.๘ ความคงทนของสีต่อการซัก

ต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๓ ทั้งการเปลี่ยนสีและการเปื้อนสี กรณีย้อมสีธรรมชาติต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๒-๓ กรณีที่มีลายปักสีขาวหรือสีอ่อนและสีเข้มปนกัน สีเข้มต้องไม่ตกติดสีขาวหรือสีอ่อนของเสื้อภูไทให้เห็นอย่างชัดเจน

การทดสอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอ เล่ม ๓ ความคงทนของสีต่อการซักด้วยสบู่หรือสบู่และโซดา มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๓ โดยใช้วิธีทดสอบ A (1) ในกรณีที่มีลายปัก การเตรียมตัวอย่างให้ตัดชิ้นทดสอบส่วนที่มีลายปักด้วย

๕.๙ ความคงทนของสีต่อเหงื่อ ทั้งสภาพกรดและสภาพด่าง

ต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๓ ทั้งการเปลี่ยนสีและการเปื้อนสี กรณีย้อมสีธรรมชาติต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๒-๓ กรณีที่มีลายปักสีขาวหรือสีอ่อนและสีเข้มปนกัน สีเข้มต้องไม่ตกติดสีขาวหรือสีอ่อนของเสื้อภูไทให้เห็นอย่างชัดเจน

การทดสอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอ เล่ม ๔ ความคงทนของสีต่อเหงื่อทั้งสภาพกรดและสภาพด่าง มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๔ ในกรณีที่มีลายปัก การเตรียมตัวอย่างให้ตัดชิ้นทดสอบส่วนที่มีลายปักด้วย

๕.๑๐ ความคงทนของสีต่อการขัดถู ทั้งสภาพเปียกและสภาพแห้ง (ยกเว้นบริเวณที่มีลายปักและแถบผ้าทอลายต่าง ๆ)

ต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๓ เฉพาะการเปื้อนสี กรณีย้อมสีธรรมชาติทดสอบเฉพาะสภาพแห้งและต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๒-๓

การทดสอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอ เล่ม ๕ ความคงทนของสีต่อการขัดถู มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๕

๕.๑๑ ความคงทนของสีต่อแสงซีนอนอาร์ก เมื่อเทียบกับผ้าบลูวูลมาตรฐาน (ยกเว้นผ้าย้อมสีธรรมชาติ)

ต้องไม่น้อยกว่าระดับ ๓-๔

การทดสอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอเล่ม ๒ ความคงทนของสีต่อแสงซีนอนอาร์ก มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๒

๖. การบรรจุ

๖.๑ ให้หุ้มห่อหรือบรรจุเสื้อภูไทในบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม สะอาด แห้ง เรียบร้อย และสามารถป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับเสื้อภูไทได้

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๗. เครื่องหมายและฉลาก

๗.๑ ที่ฉลากหรือบรรจุภัณฑ์เสื้อภูไททุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อผลิตภัณฑ์ (ตามชื่อ มผช.)

(๒) ประเภทและแบบ

(๓) ความกว้างไหล่เสื้อ รอบอกเสื้อ ความยาวเสื้อ เป็นเซนติเมตรหรือนิ้ว

(๔) ชนิดเส้นใยของผ้าทอที่ใช้

(๕) กรณีใช้ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ ให้ระบุ พร้อมส่วนของพืชที่ใช้ เช่น สีกรมท่าจากใบคราม

(๖) เดือน ปีที่ทำ

(๗) ข้อแนะนำในการดูแลรักษา (ถ้ามี) เช่น แยกซักกับผ้าสีอื่น

(๘) ประวัติผลิตภัณฑ์ (ถ้ามี)

(๙) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

ตัวอย่างการแสดงฉลาก

เสื้อภูไท ประเภทเสื้อภูไทหญิง แบบดั้งเดิม

เสื้อ : ความกว้างไหล่เสื้อ ... เซนติเมตร รอบอกเสื้อ .... เซนติเมตร ความยาวเสื้อ.... เซนติเมตร

เอกลักษณ์ มีสีกรมท่า เสื้อตัวหลวม คอกลม ผ่าหน้า แขนยาว ความยาวเสื้อระดับสะโพก บริเวณคอเสื้อ สาบเสื้อ และชายเสื้อขลิบด้วยแถบผ้าสีแดง ใช้กระดุมเงินเป็นวัสดุเกาะเกี่ยว

ชนิดเส้นใยผ้าทอที่ใช้ ฝ้าย ร้อยละ ๑๐๐

ผ้าทอมือลายขัด สีย้อมธรรมชาติ สีกรมท่าจากใบคราม

ประวัติ/ตำนาน (ถ้ามี)

เดือนปีที่ทำ

ข้อแนะนำในการดูแลรักษา เช่น แยกซักกับผ้าสีอื่น

ชื่อผู้ทำ ..... ที่อยู่ .....

๘. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

๘.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง เสื้อภูไทประเภทเดียวกัน ทำจากวัสดุเดียวกัน โดยกรรมวิธีเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน

๘.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้

๘.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับสำหรับการทดสอบมิติ ลักษณะทั่วไป เอกลักษณ์ การเย็บ การบรรจุและเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๒ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๑ ข้อ ๕.๑ ถึงข้อ ๕.๓ ข้อ ๖. และข้อ ๗. ทุกรายการ จึงจะถือว่าเสื้อภูไทรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๘.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับสำหรับการทดสอบชนิดเส้นใยของผ้าทอที่ใช้ ความเป็นกรด-ด่าง สีเอโซที่ให้แอโรแมติกแอมีน ๒๔ ตัว (ยกเว้นสีย้อมธรรมชาติ) การเปลี่ยนแปลงขนาดภายหลังการซักและทำให้แห้ง (ยกเว้นกรณีบุผ้ากาว) ความคงทนของสีต่อการซัก ความคงทนของสีต่อเหงื่อ ความคงทนของสีต่อการขัดถู (ยกเว้นบริเวณที่มีลายปักและแถบผ้าทอลายต่าง ๆ) และความคงทนของสีต่อแสงซีนอนอาร์ก (ยกเว้นผ้าย้อมสีธรรมชาติ) ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๘.๒.๑ แล้ว จำนวน ๑ ถึง ๒ ตัวอย่าง โดยให้มีพื้นที่รวมไม่น้อยกว่า ๑ ถึง ๒ ตารางเมตร เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๕.๔ ถึงข้อ ๕.๑๑ ทุกรายการ จึงจะถือว่าเสื้อภูไทรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๘.๓ เกณฑ์ตัดสิน

ตัวอย่างเสื้อภูไทต้องเป็นไปตามข้อ ๘.๒.๑ และข้อ ๘.๒.๒ ทุกข้อ จึงจะถือว่าเสื้อภูไทรุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๙. การทดสอบ

๙.๑ ภาวะทดสอบ

หากมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้เก็บเสื้อภูไทตัวอย่างหรือชิ้นทดสอบไว้ที่อุณหภูมิ (๒๗ ± ๒) องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพันธ์ ร้อยละ (๖๕ ± ๒) เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง

๙.๒ การทดสอบชนิดเส้นใยของผ้าทอที่ใช้

๙.๒.๑ การตรวจลักษณะทั่วไปของเส้นใยโดยใช้สมบัติทางกายภาพและกล้องจุลทรรศน์

๙.๒.๑.๑ ให้แยกเส้นด้ายยืนและเส้นด้ายพุ่งออกจากกัน หากเส้นด้ายมีความแตกต่างกันในเรื่องของสี ความเงา ขนาด หรือลักษณะอื่น ๆให้แยกเส้นด้ายออกเป็นแต่ละกลุ่มตามลักษณะทางกายภาพและแยกทดสอบ

๙.๒.๑.๒ วางเส้นใยจำนวนเล็กน้อยลงบนแผ่นสไลด์ เขี่ยเส้นใยให้ออกจากกัน แล้วหยดน้ำมันแร่หรือของเหลวอื่น ๆ ลงไปหนึ่งหยด ปิดทับด้วยแผ่นแก้วบาง แล้วตรวจสอบลักษณะเส้นใยด้วยกล้องจุลทรรศน์

๙.๒.๑.๓ สังเกตลักษณะตามยาวของเส้นใยและแยกประเภทของเส้นใยเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

(๑) เส้นใยที่มีเกล็ดที่ผิว ได้แก่ เส้นใยกลุ่มเส้นใยขนสัตว์

(๒) เส้นใยที่มีเส้นขีดขวาง (cross markings) ตามแนวยาวของเส้นใย ได้แก่ เส้นใยในกลุ่มเส้นใยพืชยกเว้นเส้นใยฝ้าย

(๓) เส้นใยที่มีการบิดเป็นเกลียวจะเป็นเส้นใยฝ้าย

(๔) เส้นใยอื่น ๆ ได้แก่ เส้นใยประดิษฐ์ทุกชนิด

หมายเหตุ *รายละเอียดและรูปแสดงลักษณะภายนอกของเส้นใยเมื่อดูด้วยกล้องจุลทรรศน์ให้ดูในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอ เล่ม ๑๕ ชนิดเส้นใย มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๑๕*

๙.๒.๒ การเผาไหม้ของเส้นใย

๙.๒.๒.๑ ใช้ปากคีบจับเส้นใยจำนวนเล็กน้อยแล้วนำไปจ่อข้างเปลวไฟ สังเกตว่าเส้นใยมีการหลอม หรือหดตัวจากเปลวไฟหรือไม่

๙.๒.๒.๒ เลื่อนเส้นใยเข้าไปในเปลวไฟช้า ๆ และระมัดระวัง สังเกตดูว่าเส้นใยติดไฟหรือไม่ เมื่อเส้นใยติดไฟดีแล้วค่อย ๆ นำเส้นใยออกจากเปลวไฟ แล้วสังเกตดูว่าเส้นใยยังติดไฟต่อหรือไม่

๙.๒.๒.๓ ถ้าเส้นใยยังติดไฟอยู่ให้เป่าไฟให้ดับ แล้วดมกลิ่นควันพร้อมทั้งสังเกตดูสีและลักษณะของเถ้าที่เหลือ

๙.๒.๒.๔ เปรียบเทียบปฏิกิริยาต่อเปลวไฟและลักษณะการเผาไหม้กับ ตารางที่ ๑ การเผาไหม้ของเส้นใยหรือเปรียบเทียบกับเส้นใยที่ทราบชนิดแล้ว กรณีที่มีสารหน่วงไฟของเส้นใยบางชนิด เช่น ฝ้าย เรยอน แอซีเตต อาจทำให้ลักษณะการติดไฟ กลิ่น ลักษณะเถ้าเส้นใยเหล่านั้นเปลี่ยนไป ส่วนเส้นใยที่มีสีโดยเฉพาะสีจากสารสี (pigment) จะมีสีตกค้างอยู่ในเถ้า

๙.๒.๒.๕ เส้นใยบางชนิดจะมีกลิ่นจากการเผาไหม้ที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว คือ เส้นใยขนสัตว์และเส้นใยประดิษฐ์ที่ทำจากโปรตีน (azlon) จะมีกลิ่นเหมือนผมหรือขนนกไหม้ไฟ เส้นใยพืชและวิสโคส (เรยอน) จะมีกลิ่นเหมือนกระดาษไหม้ไฟ ยางและเส้นใยประดิษฐ์ชนิดอื่น ๆ เช่น อะคริลิก ไนลอน และสแปนเดกซ์จะมีกลิ่นเฉพาะตัวที่สามารถบอกได้จากประสบการณ์

ตารางที่ ๑ การเผาไหม้ของเส้นใย

(ข้อ ๙.๒.๒)

ชนิดเส้นใย / ลักษณะที่ปรากฏ	หลอมตัวเมื่อเข้าใกล้เปลวไฟ	หดตัวจากเปลวไฟ	ลุกไหม้ขณะอยู่ในเปลวไฟ	ไหม้ลุกลามเมื่อออกจากเปลวไฟ	ลักษณะเถ้า
เส้นใยธรรมชาติ					
ไหม	ใช่	ใช่	ใช่	ช้า	ก้อนสีดำ เปราะ
ขนสัตว์	ใช่	ใช่	ใช่	ช้า	ก้อนรูปร่างไม่แน่นอนสีดำ
เซลลูโลส	ไม่	ไม่	ใช่	ใช่	สีเทา เบา นุ่ม
เส้นใยประดิษฐ์					
อะคริลิก	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ก้อนแข็งสีดำ รูปร่างไม่แน่นอน
แอซีเทต	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ก้อนแข็งสีดำ รูปร่างไม่แน่นอน
พอลิเอสเทอร์	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ก้อนแข็งกลมสีดำ
ไนลอน	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ก้อนแข็งกลมสีเทา
โลหะ (metallic)	ใช่	ใช่	ไม่	ไม่	ก้อนโลหะ
วิสโคส(เรยอน)	ไม่	ไม่	ใช่	ใช่	ไม่มีเถ้า

๙.๒.๓ การละลายของเส้นใย

๙.๒.๓.๑ กรณีทดสอบที่อุณหภูมิห้อง ให้วางเส้นใยจำนวนเล็กน้อยลงบนกระจกนาฬิกาหรือในหลอดทดลองหรือในบีกเกอร์ ขนาด ๕๐ ลูกบาศก์เซนติเมตร ใส่ตัวทำละลายตามตารางที่ ๒ ลงไปให้ท่วมเส้นใย ใช้ปริมาตรตัวทำละลายประมาณ ๑ ลูกบาศก์เซนติเมตร ต่อเส้นใย ๑๐ มิลลิกรัม

๙.๒.๓.๒ กรณีทดสอบที่จุดเดือดของตัวทำละลาย ให้ต้มตัวทำละลายให้เดือดโดยตั้งบนเตาไฟฟ้าชนิดแผ่นเหล็ก ในตู้ดูดควัน ปรับอุณหภูมิให้ตัวทำละลายเดือดช้า ๆ และระวังอย่าให้ตัวทำละลายเดือดจนแห้ง จากนั้นหย่อนตัวอย่างเส้นใยลงไปในตัวทำละลายที่เดือด

๙.๒.๓.๓ กรณีทดสอบที่อุณหภูมิใดอุณหภูมิหนึ่ง ให้ต้มน้ำในบีกเกอร์บนเตาไฟฟ้าชนิดแผ่นเหล็กควบคุมอุณหภูมิของน้ำให้ได้ตามที่ต้องการ ใส่ตัวอย่างเส้นใยและตัวทำละลายลงในหลอดแก้วทดลอง แล้วจุ่มหลอดทดลองลงในบีกเกอร์

๙.๒.๓.๔ สังเกตดูว่าเส้นใยละลายหมด หรืออ่อนตัวลงเป็นพลาสติก หรือไม่ละลาย แล้วเปรียบเทียบสมบัติในการละลายของเส้นใยตัวทำละลายตามตารางที่ ๒

๙.๒.๓.๕ สมบัติการละลายสามารถใช้ทดสอบหาส่วนประกอบที่เป็นโลหะ (metal component) ในเส้นใยได้ ด้วยการละลายเส้นใยในเมทา - ครีซอล (m - cresol) ส่วนที่เหลือจากการละลายซึ่งมีลักษณะมันวาวจะเป็นส่วนประกอบที่เป็นโลหะ

ตารางที่ ๒ การละลายของเส้นใย

(ข้อ ๙.๒.๓)

ชนิดเส้นใย / ตัวทำละลาย	กรดเกลเซียลแอซีติก	แอซีโทน	โซเดียมไฮโป คลอไรต์	กรดไฮโดรคลอริก	กรดฟอร์มิก	1,4-ไดออกเซน	เมทา-ไซลีน	ไซโคลเฮกซาโนน	ไดเมิลฟอร์มาไมด์	กรดซัลฟิวริก	กรดซัลฟิวริก	เมทา-ครีซอล	กรดไฮโดร ฟลูออริก	กรดไนตริก	กรดไนตริก
ความเข้มข้น (ร้อยละ)	100	100	5	20	85	100	100	100	100	59.5	70	100	50	63.5	63.5
อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	20	20	20	20	20	101	139	156	90	20	38	139	50	100	25
เวลา (นาที)	5	5	20	10	5	5	5	5	10	20	20	5	20	5	5
แอซีเตต	ล	ล	ม	ม	ล	ล	ม	ล	ล	ล	ล	ล			
อะคริลิก	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ล	ม	ม	พ	ม	ล	ล
ฝ้ายและลินิน	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ล	ม	ม	ล	ล
ไนลอน	ม	ม	ม	ล	ล	ม	ม	ม	น	ล	ล	ล		ล	ล
พอลิเอสเตอร์	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ล	ม	ล	ม
วิสโคส (เรยอน)	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ล	ล	ม	ม	ล	ล
ไหม	ม	ม	ล	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ล	ล	ม	ม		
ขนสัตว์	ม	ม	ล	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม		ล	ม

หมายเหตุ *๑. ล หมายถึง ละลาย*

๒. พ หมายถึง เป็นพลาสติก

๓. ม หมายถึง ไม่ละลาย

๔. น หมายถึง ไนลอน 6 ละลาย ไนลอน 6,6 ไม่ละลาย

๕. คำเตือน ควรศึกษาข้อมูลความปลอดภัยสารเคมี (material safety data sheet) สวมเครื่องมือ อุปกรณ์ป้องกันตนเองและใช้สารเคมีอย่างระมัดระวัง

ภาคผนวก ก.

รายชื่อแอโรแมติกแอมีน

(ข้อ ๕.๖)

ลำดับที่	หมายเลข ซีเอเอส (CAS number)	ชื่อสาร (substance)	
1	92-67-1	biphenyl-4-ylamine 4-aminobiphenyl xenylamine	ไบฟีนิล-4-อิลามีน 4-แอมิโนไบฟีนิล ซีนิลามีน
2	92-87-5	benzidine	เบนซิดีน
3	95-69-2	4-chloro-o-toluidine	4-คลอโร-ออร์โท-โทลูอิดีน
4	91-59-8	2-naphthylamine	2-แนฟทิลามีน
5	97-56-3	o-aminoazotoluene 4-amino-2′, 3-dimethylazobenzene 4-o-tolylazo-o-toluidine	ออร์โท-แอมิโนเอโซโทลูอีน 4-แอมิโน-2′, 3-ไดเมทิลเอโซเบนซีน 4-ออร์โท-โทอิลเอโซ-ออร์โท-โทลูอิดีน
6	99-55-8	5-nitro-o-toluidine	5-ไนโทร-ออร์โท-โทลูอิดีน
7	106-47-8	4-chloroaniline	4-คลอโรแอนิลีน
8	615-05-4	4-methoxy-m-phenylenediamine	4-เมทอกซี-เมตะ-ฟีนิลีนไดแอมีน
9	101-77-9	4,4′-methylenedianiline 4,4′-diaminodiphenylmethane	4,4′-เมทิลีนไดแอนิลีน 4,4′-ไดแอมิโนไดฟีนิลมีเทน
10	91-94-1	3,3′-dichlorobenzidine 3,3′-dichlorobiphenyl-4,4′-ylenediamine	3,3′-ไดคลอโรเบนซิดีน 3,3′-ไดคลอโรไบฟีนิล-4,4′-อิลีนไดแอมีน
11	119-90-4	3,3′-dimethoxybenzidine o-dianisidine	3,3′-ไดเมทอกซีเบนซิดีน ออร์โท-ไดแอนิซิดีน
12	119-93-7	3,3′-dimethylbenzidine 4,4′-bi-o-toluidine	3,3′-ไดเมทิลเบนซิดีน 4,4′-ไบ-ออร์โท-โทลูอิดีน
13	838-88-0	4,4′-methylenedi-o-toluidine	4,4′-เมทิลีนได-ออร์โท-โทลูอิดีน
14	120-71-8	6-methoxy-m-toluidine p-cresidine	6-เมทอกซี-เมตะ-โทลูอิดีน พารา-ครีซิดีน

รายชื่อแอโรแมติกแอมีน (ต่อ)

ลำดับที่	หมายเลข ซีเอเอส (CAS number)	ชื่อสาร (substance)	
15	101-14-4	4,4′-methylene-bis-(2-chloro-aniline) 2,2′-dichloro-4,4′-methylene-dianiline	4,4′-เมทิลีน-บิส-(2-คลอโร-แอนิลีน) 2,2′-ไดคลอโร-4,4′-เมทิลีน-ไดแอนิลีน
16	101-80-4	4,4′-oxydianiline	4,4′-ออกซีไดแอนิลีน
16	101-80-4	4,4′-oxydianiline	4,4′-ออกซีไดแอนิลีน
17	139-65-1	4,4′-thiodianiline	4,4′-ไทโอไดแอนิลีน
18	95-53-4	o-toluidine 2-aminotoluene	ออร์โท-โทลูอิดีน 2-แอมิโนโทลูอีน
19	95-80-7	4-methyl-m-phenylenediamine	4-เมทิล-เมตะ-ฟีนิลีนไดแอมีน
20	137-17-7	2,4,5-trimethylaniline	2,4,5-ไทรเมทิลแอนิลีน
21	90-04-0	o-anisidine 2-methoxyaniline	ออร์โท-แอนิซิดีน 2-เมทอกซีแอนิลีน
22	60-09-3	4-aminoazobenzene p-aminoazobenzene	4-แอมิโนเอโซเบนซีน พารา-แอมิโนเอโซเบนซีน
23	95-68-1	2,4-xylidine	2,4-ไซลิดีน
24	87-62-7	2,6-xylidine	2,6-ไซลิดีน